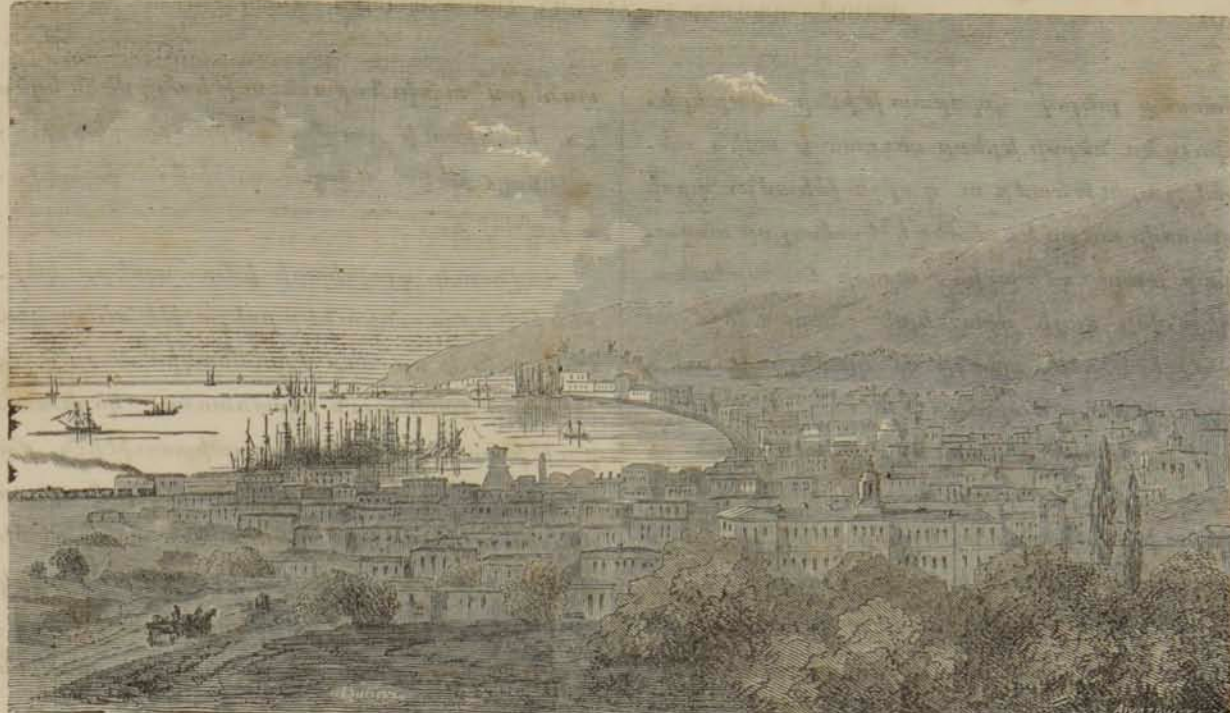

Մ Ա Ս Ե Ա Յ Ա Ղ Ա Ի Ն Ի

Ա. Ի. ԵՏԱ. ԲԵՐ

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ե Ա Յ Յ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն. Բ. Ա. Բ. Ո. Յ. Ա. Կ. Ա. Ն. Բ. Ե. Ի. Բ. Ա. Ն. Ա. Ս. Ի. Բ. Ա. Կ. Ա. Ն. Բ.

ԿԵՂԾԱԼՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՅ

ըջափ որ սիրելի բան է մարդու ճշմարտութիւնն ու անկեղծութիւնը, այնքան եւս ատելի է ամենուն՝ ստույթիւնն ու կեղծաւորութիւնը, այսինքն այն պժգալի պակասութիւնը՝ որով մարդիկ մէկըմէկ խաբելու կաշխատին՝ թէ խօսքով եւ թէ գործով, եւ կջանան այն երեւնալ ուրիշներու՝ ինչ որ չեն իրօք:

Կեղծաւորը երկու երեսէն ալ կըսուի ռամկօրէն, որ Տաճկաց իֆի եխզլիւ ըսածին թարգմանութիւնն է, եւ շատ աղէկ կհասկըցընէ

մեզի կեղծաւորին ինչ լինելը: Վասն զի կեղծաւորն ալ յիրաւի երկու երես ունի, մէկը ներսէն՝ միւսը դրսէն, մինչդեռ ներսի երեսովը կծիծաղի, դրսի երեսովը տրամուլթիւն կծեւացընէ ու քեզի ցաւակից կլինի. մինչդեռ ներսի երեսովը տրամուլթենէն ու նախանձէն ինքզինքը կուտէ, դրսի երեսովը ուրախութիւն կցուցընէ քու յաջողութեանդ վրայ. մինչդեռ ներսի երեսովը ուռած փքացած է անմիտ փառասիրութեամբ ու ինքնահաւանութեամբ, դրսի երեսովը խոնարհ ու հեղաճողի կծեւանայ որ աւելի գո-

վասանք լսելով՝ հպարտութիւնը պարարիւ. մինչդեռ ներսի երեսը սեւցած է ամէն տեսակ չարութեամբ ու գարշութեամբ, դրսի երեսովը սուրբ եւ անմեղ կձեւանայ որ անդադար խաբէ զմարդիկ. ուստի եւ արժանապէս վայ վայի վրայ կլսէ անսուտ ճշմարտութենէն, եւ ատելի ու զզուելի է ամէն ճշմարտասէր մարդու:

Ինչ սոսկալի չարչարանք է անկեղծ ու ճշմարտասէր մարդուն՝ կեղծաւորաց հետ վարուիլը, մանաւանդ երբոր հասկընայ նոցա կեղծաւոր՝ երկու երեսէն լինելը: Աւելի գիւրդին է աւազակներու հետ կռուիլը, քան թէ այնպիսի դիմակաւոր սուտ բարեկամաց հետ վարուիլը: Աւազակը ղէնքը ձեռքը վերագ կլազէ. եթէ ունիս կտրծութիւն՝ ինքզինքդ կպաշտպանես, ու նորա ղէնքը իրեն գէմ կդարձնես. իսկ կեղծաւորը առջեւ ղքեղ կդովէ, ու ետեւէդ՝ չկարծած ատենդ՝ դանակը կշտիդ կզարնէ վատութեամբ. որչափ ալ կտրիճ լինիս՝ անօգուտ: Զեռքդ ու երեսդ կհամբուրէ որ աւելի ապահով կերպով մատնէ ղքեղ թշնամիներուդ ձեռքը, որչափ ալ աղէկ ճանչնաս ղինքը՝ անօգուտ: Ինքզինքը վար կզարնէ խօսքով, ու ղքեղ կբարձրացընէ գովասանքով, որպէս ղի աւելի գիւրաւ բռնէ ոտքէդ ու ղքեղ գետինը զարնէ. որչափ ալ արթուն ու ճապուկ լինիս՝ անօգուտ:

Կեղծաւոր մարդուն սիրաւ լեզի ու քաջախ է, բերանը մեղր ու կարագ. երանի աւոր խօսքերէն չխաբուողին: Վասն ղի կեղծաւորէն չխաբուիլը շատ դժուար բան է, մանաւանդ այժմու ժամանակս, յորում ճշմարտութիւնն ու անկեղծութիւնը շատին առջեւը հնցած ու մաշուած սովորութեանց կարգը անցեր է, եւ կըսուի միասնութիւն, կոպտութիւն, յիմարութիւն, ճիւղարութիւն. իսկ կեղծաւորութիւնը օրէ օր յարգ ու պատիւ

առնելով՝ ազնիւ նորաձեւութեանց մէկն եղեր է, եւ կըսուի բարսիւստութիւն, արքնութիւն, աշխարացութիւն, մարդաւարութիւն, փօլիքիփա, ճիւղումսսի. . .

Վովնաւկ գաղղիացի իմաստասէրը կարծես թէ իրաւունք ունէր ըսելու թէ «Ճատ ցաւալի բան է որ մեր ժամանակիս անօրէնութեանցը շատնալուն պատճառաւ՝ կեղծաւորութիւնը հարկաւոր ստախօսութիւն մը դարձեր է»: Սակայն ո՞վ կրնայ ուրանալ որ մինչեւ աշխարհիս վերջը աղէկը աղէկ պիտի լինի՝ գէշը գէշ, թէպէտ եւ միմիայն աղէկ մարդ մնայ աշխարհիս երեսը. ուստի եւ անկեղծ մարդը միշտ սիրելի ու պատուական պիտի լինի, իսկ կեղծաւորը ատելի եւ արհամարհ: Տարակոյս չկայ որ բարակամութիւնը ազնիւ ու սիրելի յատկութիւն է, բայց երբոր իբարին գործածուի եւ ոչ թէ իշարն. ապա թէ ոչ, սատանան քան զմարդիկ շատ աւելի բարակամիտ է, եւ սակայն միայն իրեններուն սիրելի:

Քաղաքավարութիւն կամ փօլիքիփա ըսածդ գեղեցիկ մարդավարութիւն է, երբոր անկեղծութեամբ ու պարզ սրտով ընես. իսկ երբ կեղծաւորութեամբ ու չարութեամբ կտարտուիս որ ուրիշի աչքը մտնես՝ անոր կամ ուրիշին վնաս հասցընելու համար, ոչ ապաքէն պարզամիտ գեղացիին անմեղ բըրտութիւնը լաւ է քան թէ քու վնասակար քաղաքավարութիւնդ:

Մարդու պէս մարդը թէպէտ պարտական չէ ամէն մտածմունքը ուրիշին ըսելու, բայց պարտական է ղայն միայն ըսելու՝ ինչ որ կմտածէ, որպէս ղի իւր բանականութեանը նախատինք չբերէ, եւ խղճմտանքին հետ անդադար կալու ու պատերազմ չունենայ, ինչպէս որ ունի միշտ անամօթ կեղծաւորը: